

VENDINGEN I VÆREN

OVERSETTELSE AV «DIE KEHRE» I DIE TECHNIK UND DIE KEHRE AV MARTIN HEIDEGGER

Av Eirik Sjøvik

En oversettelse står man alltid overfor dilemmaet mellom lesbarhet og trofasthet til originalteksten. I denne oversettelsen heller jeg mer mot det siste og har prøvd så langt det er mulig å få med Heideggers store sentrale meningskomplekser direkte over på norsk. Dette gjør at oversettelsen til tider får et kunstig og noe hakkete preg og at språket virker litt presset.

Ta f. eks. *stellen*-komplekset som er det mest sentrale i denne teksten og som vi møter allerede i første avsnitt. Dette komplekset, som Heidegger kaller *das Gestell* og som jeg har valgt å oversette med sam-stillingen, viser til en hel rekke begreper som er avledet av verbet *stellen* – å stille. Vanligvis betyr *Gestell* ramme, stativ, fot, fatning, men Heidegger bruker det som betegnelse på måten man forstår på i det moderne samfunn, som kjennetegnes ved forekomsten av *stellen*-deriverte begreper. Ordet selv er dannet ut i fra den samme logikken man danner *Gebirge* (fjellkjede eller samling med fjell) ut fra *Berg* (fjell). Oversettelsen har prøvd å følge den samme tankegangen og setter «sam-» for «Ge-». Dette gjør at man opprettholder meningskomplekset, men man mister samtidig andre ord som er knyttet til *Ge*-forstavelsen Heidegger ofte leker med i begrep som *Gefahr* (det faretruende) og *Geschick* (tilskikkelsen) som man ikke like enkelt kan sette «sam-» foran uten å få problemer. Denne mer eller mindre direkte oversettelsen fungerer når det er snakk om *vorstellen* – å forestille, *darstellen* – å framstille, *bestellen* – å bestille, litt verre for *verstellen* – å forstille og *feststellen* – å faststille (det er kanskje bedre med fastslå, men da mister man koblingen), og

merkelig i *nachstellen* – som jeg har valgt å oversette med å forfølgende etterstille.

Selv om en slik oversettelsesstrategi som nevnt virker litt stiv og rigid er den fulgt av flere grunner. For det første kan det være en betydelig hjelp for å forstå teksten å få vite at et begrep inngår i et større meningskompleks. En direkte oversettelse viser forbindelsen Heidegger ser mellom de ulike fenomenene mye klarere. Når Heidegger bruker *stellen* så er det i kritisk øyemed hvor han søker å gi en beskrivelse av en tilstand eller tankegang som ikke er tilrådelig fra hans ståsted.

For det andre er Heideggers tysk heller ikke av den vanlige varianten, og kan virke både vanskelig og unintuitiv. Det kan derfor ses på som en fordel at vi på norsk har den luksus at mange begreper kan oversettes direkte slik at vi beholder mye av det vanskelige og uvanlige i Heideggers tekst. Dette er f. eks ikke like lett på engelsk, hvor Heideggers enkeltord i Lovitt's oversettelse blir oversatt med lange beskrivelser. Sammenlign disse tre variantene av den samme setningen:

- 1) «Ereignis ist eignende Eräugnis.»
- 2) «Disclosing coming-to-pass is bringing to sight that brings into its own.»
- 3) «Tildragelse er tilegngjørende tilsynekomst.»

Man ser at setningen lar seg oversette mer direkte til norsk, mens den engelske beskrivelsen er mer utfyllende, og kanskje også lettere å forstå ved første gangs lesning enn både

den tyske og norske. Men, hvorfor skulle det være en fordel å oversette en tekst stivt og direkte? En ting er jo at dette viderefører Heideggers mål som nettopp er å presse språket, men hvorfor skulle vi eller Heidegger ønske dette? Jo, det er fordi et presset språk får oss eller tvinger oss til å tenke nytt. En av hovedgrunnene til at jeg velger å prøve å følge Heideggers tysk så nære som mulig blir dermed fordi uten denne manøveren ville mye av det Heidegger ønsker i leserens reaksjon gå tapt. *Stellen*-komplekset viser bare hvor tydelig vår tenkning om tenkning opererer med metaforer hentet fra enkle dagligdagse handlinger. Dette er noe vi vanligvis ikke tenker over, men som blir tydeligere og nærmest slår oss når vi blir konfrontert med en samling av slike begreper. Inn-gå, over-sette, fore-stille, inn-vende, for-stå, osv. De er alle kunstige, tenkte begreper, som langt i fra er evige og uforanderlige, men som har sitt utspring og opprinnelse i den greske tenkningen.

Når vi tenker f. eks. «subjekt» og ikke tar det for mer enn det som beskriver sjelen eller jeg-et så tenker grekerne med forløperen *hypokeimenon* det som ligger under når alt annet er tatt bort, noe som mangler henvisningen til bevissthet som begrepet subjekt er knyttet til i våre dager. Det Heidegger ønsker skal tre fram er klarheten over at begreper som subjekt, objekt osv. på ingen måte er selv-sagte og evigvarende eller noe vi bare kan ta for gitt, de er kun beskrivelser av u håndgripelige abstrakte størrelser. Hovedproblemet i metafysikken er ifølge Heidegger at vi egentlig ikke har tenkt siden grekernes tid. Romerne oversatte disse begrepene direkte som om tenkningen på disse områdene allerede var fastlagt. «Die Bodenlosigkeit des abenländische Denkens beginnt mit diesem Übersetzen.»² Det gjelder å tydeliggjøre disse begrepene opphav og forandelighet. Og for å oppfordre til tenkning langs disse baner blir det tydd til en argumentasjon som trer ut av logisk overbeviselse hvor det ikke lenger søkes å bevise noe som helst. «Beweisen läßt sich in diesem Bereich nichts, aber weisen manches.»³ Og det som vises, vises blant annet i den nærmest poetiske språkbruken.

Ett av de sentrale problemene for Heidegger er at vi har glemt å tenke og at de gamle oversettelsene har bidratt til dette. Utdfordringen dette gir til en oversettelse av Heidegger må derfor være å gi en oversettelse som provoserer til tenkning, en oversettelse som slår leseren med merkelige og uventede formuleringer, og som ikke fortolker inn i ferdigstilte resultater, slik f. eks. den engelske oversettelsen gjør.

Et presset språk får oss eller tvinger oss til å tenke nytt

At oversettelsen blir vanskelig å forstå blir dermed kun et pluss. Det er uansett ikke masseopplysning det drives med, snarere en invitasjon til tenkere om nettopp å tenke. «Die Metaphysik begründet ein Zeitalter [...]»⁴ hevder Heidegger, ikke massene. For det er her problematikken ligger for Heidegger. Vi tenker ikke nytt selv om den gamle tankegangen har fått utløp i konsekvenser som krever at vi gjenopptar grunntenkningen som grekerne drev med. Det kreves en ny begynnelse og denne nye begynnelsen er nettopp det som i den foreliggende teksten beskrives som vendingen.

Det Heidegger forsøker å beskrive i «Vendingen i Væren» er hvordan en forandring i væren kan hende og hvilken rolle mennesket spiller i denne vendingen. Hvordan kan vi gå fra den herskende teknologiske forståelsen, som innebærer at den representasjonelle tenkemåten, altså fore-stillelsen, regjerer, at vi forstår naturen og menneskene som bestanddeler og ressurser, til en ny måte å forstå på? Heidegger hevder at mennesket ikke er værens herre, kapabel til sam-stillingens overvinnelse. Vi kan ikke bare vedta en annen værensforståelse. Men, vendingen står heller ikke helt utenfor den menneskelige sfæren. Væren trenger mennesket som dens hyrde, og hvis mennesket inngår i et slikt spesielt forhold til væren kan det faretruende i teknikkens vesen overkommes. Hvordan kan så mennesket være værens hyrde? Et første steg er å sette fokus på tenkningen som den dimensjonen hvor mennesket kan delta. I tenkningen kan mennesket få innblikk i det faretruende og dets vending. Men dette kan bare skje fyllest når mennesket har gitt avkall på sin hybris og forstår seg selv som dødelig og endelig og som sådan kan respektere det guddommelige ved de kreftene det ikke kan ha styring over.

Vendingen i væren

Sam-stillingens vesen er den i seg samlede stillingen, som forfølgende etter-stiller sin egen vesenssannhet med glemselen, denne forfølgende etterstillingen for-stiller seg gjennom at den utfolder seg i bestillingen av alle nærvær, innretter seg i og hersker som bestand.

Sam-stillingen veser⁵ som det faretruende. Men, kunngjør det faretruende seg dermed som det faretruende? Nei. Farer og nød undertrykker dog menneskene i overmåte på et hvert sted og til en hver tid. Men, det faretruende, nemlig væren selv som er truet i sitt vesens sannhet, forblir tildekket og for-stilt. Denne forstillingen er det farligste ved det faretruende. I overensstemmelse

med det faretruendes forstilling gjennom sam-stillingens bestilling ser det igjen og igjen ut som om teknikken er et middel for den menneskelige hånd. Men i sannhet er det menneskelige vesen nå bestilt dit hen å måtte gå etter hånden på teknikkens vesens.

Betyr dette at mennesket maktesløst er utlevert til teknikken i godt og i ondt? Nei. Det betyr det motsatte, men ikke bare det motsatte, snarere betyr det, fordi det betyr noe annet, noe vesentlig mer.

Hvis sam-stillingen er værens vesen-tilskikkelse, tillates vi å formode at den vandrer rundt som én blant flere av værens vesensmåter. For det tilskikkende i tilskikkelsen (*Geschick*) er at den skikker seg i hver en skikking (*Schickung*). Å skikke seg betyr: å åpne seg opp for å føye seg etter den viste anvisning, som en annen fortsatt skjult tilskikkelse venter på. Det tilskikkede går, i seg, til en hver tid, på et spesielt øyeblikk til, som det i en annen tilskikkelse skikker, hvori det ikke bare går under eller går tapt. Vi er fortsatt for uerfarne og for tankeløse til å tenke det historiskes (*Geschichtlichen*) vesen ut av tilskikkelsen, skikkingen og selv-skikkingen. Vi heller fortsatt, fordi vi er vant til det, mot å forestille oss det tilskikkende ut i fra det-som-skjer (*Geschehen*) og dette igjen ut i fra et utløp av historisk faststilte begivenheter. Vi stiller dermed historien i området av det-som-skjer istedenfor å tenke historien etter dens vesensherkomst ut fra tilskikkelsen. Tilskikkelsen er vesentlig værens tilskikkelse og dette slik at væren skikker seg selv og hver gang veser som en tilskikkelse og dermed forandrer seg tilskikkende. Hvis en forandring i væren, og det betyr nå i sam-stillingens vesen, tildrar seg, så betyr ikke dette at teknikken, hvis vesen beror i sam-stillingen, vil fjernes. Den blir hverken nedslått eller slått opp.

Hvis teknikkens vesen, forstått som sam-stillingen som det faretruende i væren, selv er væren, så lar teknikken seg aldri mestre kun igjennom en selvoppstilt menneskelig handling, hverken positivt eller negativt. Teknikken, hvis vesen er væren selv, lar seg aldri overvinne av mennesket. Dette ville i så fall bety at mennesket var værens herre.

Væren har skikket seg som teknikkens vesen i sam-stillingen. Men menneskevesenet tilhører værens vesen for så vidt som menneskevesenet trengs av værens vesen for å forbli vernet (*gewahrt*), som væren etter sitt egne vesen, midt blant det værende og dermed vese som væren. Derfor kan ikke teknikkens vesen bli geleidet uten menneskevesenets hjelp i forandringen av teknikkens tilskikkelse. Teknikkens vesen blir ikke overvunnet gjennom dette. Derimot blir teknikkens vesen overkommet i sin fortsatt skjulte sannhet. Denne overkommelsen er lik det som hender på det menneskelige området når man kommer seg etter en skade. Men overkommelsen

av en værenstilskikkelse, her og nå overkommelsen av sam-stillingen, tildrar seg hver gang ut fra ankomsten av en annen tilskikkelse som hverken lar seg forutbergne logisk-historisk eller konstrueres metafysisk som en følge av en historisk prosess. For det historiske, eller det historisk forestilte av det-som-skjer, bestemmer aldri tilskikkelsen, snarere er det-som-skjer, og dennes tilviste forestilling av bestand, alltid allerede det tilskikkede fra værens tilskikkelse.

Til overkommelsen av teknikkens vesen trengs mennesket. Men mennesket trengs her i sitt vesen, som tilsvarende denne overkommelsen. Henholdsvis må menneskets vesen åpne seg for teknikkens vesen, noe som tildragelsesmessig er noe ganske annet enn forløpet der menneskene bejaer og fordrer teknikken og dens midler. Men for at menneskevesenet skal bli aktsom på teknikkens vesen og for at det skal kunne stiftes et vesensforhold mellom teknikk og menneske etter deres vesen, så må det moderne mennesket aller først finne tilbake til bredden av sitt vesensrom. Dette vesensrommet til menneskevesenet mottar sin sammenføyende dimensjon kun utav forholdet, hvor værens omvernelse er forent med det den trenger, menneskets vesen. Hvis ikke mennesket først bygger på sitt vesensrom og tar bolig der, har det ikke mulighet til noe innenfor den nåværende herskende tilskikkelsen. Vi beakter tenkende et vers av Mester Eckhardt i det vi tenker det ut fra sin grunn. Det lyder: «de som ikke er av store vesen, de verk de tilvirker, blir det intet ut av.» (*Reden der Unterscheidungen*, n. 4)

Menneskets store vesen tenker vi dit hen at det tilhører værens vesen og at det trengs av væren for å verne om værens vesen i sin sannhet.

Dermed er det første nødvendige dette: At vi først betenker værens vesen som det tenk-verdige, at vi først, når vi tenker dette, erfarer i hvilken grad vi er påkalt, og at vi først legger en løype for denne erfaring og baner løypa inn i det hittil uveisomme.

Dette er mulig for oss bare hvis vi før spørsmålet «Hva bør vi gjøre?» som tilsynelatende alltid er det neste og som alene framkommer som påtrengende, isteden betenker dette: *Hvordan må vi tenke?* For tenkningen er den egentlige måten å handle på, hvis å handle betyr å gå etter hånden på værens vesen. Dette betyr: å berede (bygge) et sted for værens vesen i midten av det værende, hvor væren kan bringe seg selv og sitt vesen til ord. Språket er det som først gir vei og skritt for all vilje til overveielse. Uten språket mangler enhver gjøren enhver dimensjon hvor den kunne se seg om og virke. Språket er dermed aldri først et uttrykk for en tanke, følelse eller vilje. Språket er den begynnende dimensjon, hvori menneskevesenet overhodet først har mulighet til å tilsvare væren og dens fordring og i dette tilsvaret tilhøre væren.

Dette begynnende tilsvaret, uttrykkelig fullbyrdet, er tenkningen. Først tenkende lærer vi å bo i det området hvor værenstilskikkelsens overkommelse og overkommelsen av sam-stillingen tildrar seg.

Sam-stillingens vesen er det faretruende. Som det faretruende vender væren seg, i glemselen av sitt vesen, vekk fra dette vesen og vender seg samtidig mot sitt vesens sannhet. I det faretruende hersker denne enda ikke tenkte seg-vending. I det faretruendes vesen *skjuler* muligheten seg for en vending, hvori glemselen til værens vesen snur seg slik at sannheten til værens vesen i *denne* vendingen uttrykkelig vender inn i det værende.

Men, formodentlig tildrar *denne* vendingen, værensglemselens vending til omvernet av værens vesen, seg bare hvis det faretruende, som i sitt skjulte vesen er vendbar, først en gang kommer til lys som det faretruende. Vi står kanskje allerede i den forutkastende skyggen til denne vendingens ankomst. Ingen vet når og hvordan den tilskikgende tildrar seg. Det er heller ikke nødvendig å vite slikt. En viten av den typen ville være det forderveligste for mennesket fordi dets vesen er å være den vendende, som venter på værens vesen mens det tenkende tar vare på det. Bare når mennesket som værens hyrde venter på værens sannhet kan det forvente en ankomst av værensskikkingen uten å forfalle i den blotte vilje til viten (*Wissenwollen*).

Men hvordan er det der hvor det faretruende inn-treffer som det faretruende og dermed for første gang er det uskulte faretruende?

For å høre svaret på dette spørsmålet, legger vi merke til hintet som er spart i et av Hölderlins vers. I senutgaven av hymnen «Patmos» (ed. v. Hellingrath, IV, 227) sier dikteren ved begynnelsen: «Hvor det faretruende er, vokser også det reddende.»

Hvis vi nå tenker dette vers vesentligere enn dikteren, tenker vi det ut i det ytterste så sier det: Hvor det faretruende er som faretruende, trives også det reddende. Dette innstiller seg ikke utfra siden. Det reddende står ikke ved siden av det faretruende. Det faretruende er selv, når det er som det faretruende, det reddende. Det faretruende er det reddende såfremt det bringer det reddende ut av sitt skjulte vendende vesen. Hva betyr «å redde»? Det betyr: å løse, å frigjøre, å (be)fri, å skåne, å berge, ta i beskyttelse, å verne om. Lessing brukte også ordet «redning» i den betonte betydning av rettferdiggjørelse: å stille tilbake til det rette, vesenshafte og deri å verne om. Det egentlig reddende er det omvernende, bevarende.

Men hvor er det faretruende? Hvilken er plassen til det faretruende? Såfremt det faretruende er væren selv, er det ingensteds og overalt. Det har ingen plass som noe annet i tillegg til det selv. Det er selv alle nærværs stedløse

landsby. Det faretruende er værensepoken vesende som sam-stillingen.

Er det faretruende som det faretruende så tildrar dens vesen seg uttrykkelig. Men, faren er den forfølgende etter-stillingen, som hvilken væren selv ettersetter etter sam-stillingens måte værens vernelse med glemselen. I etter-stillelsen veser denne slik at væren bort-setter sin sannhet i glemselen således at væren vegrende benekter sitt vesen. Når det faretruende dermed er som det faretruende så tildrar etter-stillelsen seg uttrykkelig⁶, som hvilken væren selv etterstiller sin sannhet med glemselen. Når denne med-glemsel-etter-stillelsen tildrar seg uttrykkelig så vender glemselen som sådan inn. Således er den, gjennom inn-vendingen redning fra bortfallet i glemselen, ikke lenger glemsel. Ved en slik inn-vending er glemselen av værens vernelse ikke lenger glemselen av væren, snarere vender den [glemselen] seg vendende inn i værens vernelse. Når det faretruende er som det faretruende så tildrar værens vernelse og verden seg sammen med glemselens vending. (Sml. *Vorträge und Aufsätze*, s. 163ff.: «Das Ding»). At verden tildrar seg som verden, at tingen tinger, dette er den fjerne ankomst av værens vesen selv.

Værenssannhetens vegrende selv-fornektende som med etter-stillende glemsel skjuler den enda ubevilgede gunst, at denne selv-etter-stillelsen vender seg, og at glemselen i en slik vending vender seg og blir til verningen av værens vesen, istedenfor å la værens vesen falle inn i forstillelse. I det faretruendes vesen bor og veser en gunst, gunsten av vendingen fra værensglemselen inn i værens sannhet. Vendingen til vernelse, vernelsen selv og værens reddende er i det faretruendes vesen, hvor det er som det faretruende.

Når vendingen tildrar seg i det faretruende kan dette bare skje uformidlet. Dette fordi væren ikke har noe som ligner den. Væren blir hverken bevirket av andre ei heller virker den selv. Væren inngår aldri i en kausal virkningssammenheng. Måten som væren selv skikker seg går ikke bevirkende som væren forut og etterfølger ingen virkning som væren. Stupbratt ut av sin egne skjulthets vesen tildrar væren seg i sin epoke. Derfor må vi akte dette:

Det faretruendes vending tildrar seg brått. I vendingen lysner brått lysningen som tilhører værens vesen. Den plutselige seg-lysning er glimtet. Det bringer seg selv inn i dets lyshet som det selv bringer med og bringer inn. Når sannhetens vesen glimter i det faretruendes vending lysner værens vesen. Da vender sannheten som tilhører værens vesen inn.

Hvorimot tildrar inn-vendingen seg? Ikke til noe annet sted enn væren selv som hittil har vest sin sannhets glemsel. Men denne væren selv veser som teknikkens ve-

sen. Teknikkens vesen er sam-stillingen. Inn-vendingen som tildragelse av glemselens vending vender inn i det som nå er værensepoken. Det som egentlig er, er ikke på noen som helst måte dette eller ethvert værende. Det som egentlig er, som vil si som uttrykkelig bor og veser i «er»-et, er kun væren. Bare væren «er», det som «er»-et benevner tildrar seg kun i væren og som væren; det som er, er væren ut fra sitt vesen.

«Å glimte» er etter ordet og saken: å blikke. I og som blikk trer vesenet i sin egne lysutstråling. Gjennom sin lysutstrålings element berger blikket det-som-blir sett tilbake til blikket. Men blikket varer i lysutstrålingen samtidig det skjulte mørket i dets herkomst som det ubelyste. Inn-vendingen som finnes i værenssannhetens glimt er innblikk. Vi tenkte værens sannhet i verdens verdning som speilbildet til det firfoldiges himmel, jord, dødelige og guddommelige. (Sml. *Vorträge und Aufsätze*, på angitt plass.) Når glemselen vender seg og når verden inn-vender seg som bevaringen av værens vesen, tildrar det seg et innglimt fra verden inn i forsømmelsen av tingen. Dette tildrar seg i sam-stillingens herskemåte. Innglimt fra verden inn i sam-stillingen er værenssannhetens innglimt inn i det sannhetsløse væren. Innglimt er tildragelsen i væren selv. Tildragelse er tileggjørende tilsynekomst.

Innblikk i det som er – denne tittel navngir vendingens tildragelse i væren, vendingen fra vegringen for dets vesen til tildragelsen til dets bevaring. Innblikk i det som er, er tildragelsen selv, som hvilken værens sannhet står og forholder seg til den sannhetsløse væren. Innblikk i det som er, – dette gir navn til konstallasjonen i værens vesen. Denne konstallasjonen er dimensjonen hvor væren veser som det faretruende.

Fra begynnelse til slutt virker det som om «innblikk i det som er» kun betyr et blikk som vi mennesker kaster ut fra oss inn i det som er. Det som er kaller man vanligvis for det værende. For «er»-et blir utsagt fra det værende. Men, nå har alt vendt seg om. Innblikk benevner ikke innsikten vi får om det værende. Innblikk som innglimt er tilegnelsen av vendingens konstallasjon i værens vesen og dette i sam-stillingens epoke. Det som er er ikke på noen måte det værende. Dette fordi «det er»-et og «er»-et kun blir tilsagt det værende såfremt det værende er påkalt med henblikk på dets væren. I «er»-et blir væren utsagt. Det som er på den måten at det utgjør det værendes væren, er væren.

Sam-stillingens bestilling stiller seg foran tingen og etterlater den som ting, uvernet og sannhetsløs. Slik forstiller sam-stillingen tingens nærrende nærhet til verden. Sam-stillingen forstiller sågar sin egen forstilling på samme måte som glemselen av noe glemmer seg selv og i glemselens dragsug trekker seg vekk. Glemselens tildra-

gelse tillater ikke bare å falle i glemsel inn i skjultheten, men også dette fallet selv faller med inn i skjultheten, som selv i dette fall faller bort.

Men likevel, i alle av sam-stillingens forstillinger lyser lysblikket fra verden og værens sannhet glimter. Og dette hender når sam-stillingen lyser som det faretruende, altså som det reddende. I sam-stillingen, fortsatt som en vesentilskikkelse fra væren veser et lys fra værens glimt. Sam-stillingen er selv om den er tildekt fortsatt blikk og ikke en blind tilskikkelse i betydning av en fullstendig tilsørt skjebne.

Innblikk i det som er – det kaller vi glimtet til værens sannhet inn i den sannhetstomme væren.

Hvis innblikk tildrar seg, så er mennesket de som er truffet i sitt vesen av værens glimt. Menneskene er de som i innblikket blir sett.

Først når menneskevesenet som holdt av innblikket i innblikkets tildragelse gir avkall på den menneskelige egensindighet og utkaster seg mot dette innblikket vekk fra seg selv, tilsvarer mennesket i sitt vesen innblikkets fordring. I en slik tilsvarerhet er mennesket egengjort, slik at det som dødelig i verdens bevarende element blikker imot det guddommelige.

Ikke annerledes, fordi guden er også, når han er, et værende, og står som værende i væren og dets vesen som tildrar seg fra verdens verdning.

Først når innblikket tildrar seg og det faretruende dermed lysner som teknikkens vesen erkjenner vi hvordan sannhetens vesen som verden forblir vegrende i bestillingen av bestanden, og vi merker at all blotte vilen og gjøren fastholder i forsømmelsen på bestillingens måte. Slik forblir også all blotte ordning av den universalhistoriske forestilte verden både sannhetsløs og grunnløs. All blotte jakt på fremtiden for å regne ut et bilde av den beveger seg fortsatt i holdningen til den teknisk-regnende forestillingen. Alle forsøk på å beregne den bestående virkelighet morfologisk og psykologisk etter forfall og lyst, etter skjebne (*Verhängnis*) og katastrofe, etter undergang, er bare teknisk atferd. Den opererer med en apparatur av symptomopptelling hvis bestand formerer seg i det uendelige og alltid kan varieres på nytt. En slik analyse av situasjonen merker ikke at den bare arbeider etter den tekniske oppdelings mening og måte, og dermed leverer til den tekniske bevissthet kun den passende historisk-tekniske framstilling av det-som-skjer. Men ingen historisk forestilling av historien som det-som-skjer bringer med det skikkende forhold til tilskikkelsen og aldeles ikke til dennes vesensherkomst i værenssannhetens tildragelse.

Alt som bare er teknisk ankommer aldri i teknikens vesen. Slikt formår ikke engang over å kjenne forgården til teknikens vesen.

I det vi forsøker å utsi innblikket i det som er, beskriver vi ikke vår tids situasjon.

Det er værenskonstellasjonen som snakker seg til oss.

Men, vi hører enda ikke, vi som under teknikkens herskap mister syn og hørsel gjennom film og kringkasting. Værenskonstellasjonen er vegringen fra verden som forsømmelse av ting. Vegring er ikke intet, den er den høyeste værenshemmelighet innenfor sam-stillingens herskap.

Om guden lever eller forblir død avgjøres ikke gjennom menneskenes religiøsitet og enda mindre gjennom filosofiens og naturvitenskapenes teologiske aspirasjoner. Hvorvidt gud er gud tildrar seg ut av og innenfor værenskonstellasjonen.

Så lenge vi ikke tenkende erfarer det som er, kan vi aldri tilhøre det som vil komme.

Vil innblikk i det som er tildra seg?

Vil vi som de-som-blir-sett innhentet av værens

vesensblikk slik at vi ikke lenger kan unngå det? Kommer vi gjennom dette i nærhetens vesen som nærmer seg i tingens tingende verden? Bor vi som innfødte i nærheten slik at vi begynnende tilhører det firfoldiges himmel, jord, dødelige og guddommelige?

Vil innblikk i det som er tildra seg? Tilsvareter vi innblikket gjennom en blikking som i teknikkens vesen blikker og i denne blir var på væren selv?

Ser vi værensglimtet i teknikkens vesen? Glimtet som kommer ut av stillheten som stillheten selv? Stillheten stilner. Hva stilner den? Den stilner væren i vesenet fra verden.

Må verden i dens verdning være det nærmest av all nærming som nærmer, i det den nærmer værens sannhet til menneskevesenet og slik forener mennesket med tildragelsen.

NOTER

¹ «Vendingen» er ikke en uproblematisk oversettelse av Heideggers *die Kehre* først og fremst fordi han bruker termen *die Wendung* om forandringen i hans egen tenkning omkring nettopp *die Kehre*. Det kunne derfor vært ønskelig å finne et annet passelig begrep på norsk. Forbindelsen *die Kehre* har til sine norske kognater ses lettest gjennom ordet *verkehr* - forkjørt. Å kjære seg om noe(n) (eng: to care about) betyr å bry seg om noe(n), opprinnelig vende seg til/mot noe(n). «Kjære» betyr dermed den som jeg bryr meg om – den jeg vender meg til. *Kehren* henger også sammen med å kjøre, gjennom betydningne drive, vende. Men å oversette tittelen *die Kehre* med «kjærtegnelsen» eller «kjøringa» høres ikke bare merkelig ut, men mangler i dagens norske språkrom koblingen til nettopp betydningen «å vende seg om». Andre alternativer er: «Snuingen» som bare høres merkelig ut; «Dreiningen» som får det til å høres ut som om det bare dreier seg om en liten justering; og «omdreiningen» som har en riktigere betydning, men som klinger heller dårlig i formene om-omdreiningen eller inn-omdreiningen. «Omslaget» er også en mulighet, men får det samme problemet nå man skal begynne med om-omslaget og inn-omslaget.

² Heidegger, M. 1994 «Der Ursprung des Kunstwerkes» i *Holzwege*, siebte Auflage. Vittorio Klostermann, Frankfurt am Main: s. 8. «Med denne oversettelsen startet rotløsheten og grunnløsheten i den vestlige verdens tenkning.» Heidegger, M. 2000, *Kunstverkets opprinnelse.*: Pax Forlag, Oslo, s. 16.

³ Heidegger, M. 1969, «Identität und Differenz» i Joan Stambough ed. *Identity and Difference*. The University of Chicago Press, Chicago. s. 84. «På dette området bevises ingenting, men mye lar seg vise.»

⁴ Heidegger, M. 1994, «Zeit des Weltbildes» i *Holzwege*, siebte Auflage. Vittorio Klostermann, Frankfurt am Main. s. 75. «Metafysikken grunnlegger en tidsalder[...].»

⁵ «Å vese» er oversettelsen av det tyske verbet «wesen» som har nære etymologiske forbindelser med «Wesen» og «Sein». At noe vese innebærer for Heidegger at det varer eller holder ut. Men ikke i den platonske betydningen av å vare som evig og uforanderlig, snarere som dets utbredelse, valten, forvaltning og forfall i tid. Hvordan noe forandrer seg, men likevel er knyttet til sitt opphav. For mer se s. 30-32 i «Die Frage nach der Technik» i *Die Technik und die Kehre*.

⁶ Spill på *ereignen* og *eigens* går tapt i oversettelsen.

LITTERATUR

- Falk, H. og Torp, A. 1991, *Etymologisk ordbog*. Bjørn Ringstrøms antikvariat, Oslo.
- Heidegger, M. 1962, *Die Technik und Die Kehre.*: Klett Cotta, Stuttgart.
- 1969, «Identität und Differenz» i Joan Stambough (red.) *Identity and Difference*. The University of Chicago Press, Chicago.
- 1977, *The Question Concerning Technology and other Essays* oversatt av William Lovitt.: Harper & Row, New York.
- 1994 «Der Ursprung des Kunstwerkes» i *Holzwege*, siebte Auflage.: Vittorio Klostermann, Frankfurt am Main.
- 1994, «Zeit des Weltbildes» i *Holzwege*, siebte Auflage. Vittorio Klostermann, Frankfurt am Main.
- 2000, *Kunstverkets opprinnelse.*: Pax Forlag, Oslo